

Андрощук І. П. Організаційно-педагогічні умови підготовки майбутніх учителів технологій до організації позаурочної художньо-технічної діяльності учнів : Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова. Серія 5. Педагогічні науки: реалії та перспективи. – Випуск 54 : збірник наукових праць / М-во освіти і науки України, Нац. Пед. ун-т імені М.П. Драгоманова. – Київ : Вид-тво НПУ імені М.П. Драгоманова, 2016 – С. 10-14.

УДК 378.1

*Андрощук Ігор Петрович,
кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри теорії та методики трудового і
професійного навчання Хмельницького національного університету
(Україна, м. Хмельницький), lemen77@ukr.net*

**ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ПІДГОТОВКИ
МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ТЕХНОЛОГІЙ ДО ОРГАНІЗАЦІЇ
ПОЗАУРОЧНОЇ ХУДОЖНЬО-ТЕХНІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ УЧНІВ**

Анотація. У статті розглянемо сутність поняття «організаційно-педагогічні умови» та визначено зміст поняття «організаційно-педагогічні умови підготовки майбутніх учителів технологій до організації позаурочної художньо-технічної діяльності учнів. Відмічено, що до організаційно-педагогічних умов, які підвищують ефективність підготовки майбутніх учителів технологій до організації позаурочної художньо-технічної діяльності учнів доцільно віднести: здійснення підготовки майбутніх вчителів до позаурочної художньо-технічної діяльності як цілісної системи; оновлення змісту підготовки майбутніх учителів технологій до організації позаурочної художньо-технічної діяльності учнів, як складової системи; використання проектної технології як основи

здійснення позаурочної художньо-технічної діяльності учнів та творчого зростання майбутнього вчителя; оволодіння майбутніми вчителями технологій особистісно орієнтовними технологіями організації позаурочної художньо-технічної діяльності учнів. Зосереджено увагу на тому, що підвищення ефективності підготовки майбутніх учителів технологій залежить від цілісності цієї підготовки та взаємозв'язку між її компонентами.

Ключові слова: організаційно-педагогічні умови, вчитель технологій, підготовка майбутніх учителів технологій, система та зміст підготовки, проектна технологія, особистісно орієнтовані технології.

Професійна підготовка майбутніх учителів технологій має зосереджувати не лише на оволодінні ними цілісною системою фахових знань, умінь, навичок, а й на формуванні готовності до організації та проведення творчої, особистісно орієнтованої позаурочної художньо-технічної діяльності учнів. Це, в свою чергу, вимагає відповідної підготовки майбутніх учителів технологій до організації позаурочної художньо-технічної діяльності учнів та обґрунтування організаційно-педагогічних умов, які сприятимуть підвищенню ефективності цієї підготовки.

Мета статті полягає у визначенні та обґрунтуванні організаційно-педагогічних умов підготовки майбутніх учителів технологій до організації позаурочної художньо-технічної діяльності учнів.

Оскільки організаційно-педагогічні умови інтегрують у собі організаційні та педагогічні умови вважаємо за необхідне уточнити зміст цих понять. Поняття «педагогічні умови» набуло широкого використання у наукових дослідженнях. Аналіз наукової літератури дозволяє стверджувати, що педагогічні умови розглядаються як взаємопов'язана сукупність обставин, засобів і заходів у педагогічному процесі [5]; сукупність об'єктивних можливостей, змісту, форм, методів, педагогічних

прийомів [8]; чинники (обставини), від яких залежить ефективність функціонування педагогічної системи [1]; синтез об'єктивних можливостей змісту освіти, методів, організаційних форм і матеріальних можливостей, які сприяють розв'язанню поставлених завдань [9].

Організаційні умови та їх обґрунтування в наукових дослідженнях зустрічається досить рідко і як правило зводиться до організаційних аспектів навчально-виховного процесу. Заслуговує на увагу підхід А. Линенко, який наголошує, що поняття «організаційно-педагогічні умови» охоплює компоненти, пов'язані з організацією навчально-виховного процесу, складовими якого є цілі навчання, методи, форми і засоби, взаємозалежна навчальна діяльність викладача та студентів [6].

Ґрунтуючись на аналізі наукових досліджень, організаційно-педагогічні умови потрактовують, як особливості організації навчально-виховного процесу [4]; взаємопов'язані обставини і способи організації педагогічного процесу [3]; сукупність факторів, що забезпечують регулювання, взаємодію об'єктів і явищ педагогічного процесу для досягнення поставленої мети [2].

Таким чином, в контексті нашого дослідження, під організаційно-педагогічними умовами розуміємо взаємопов'язані особливості та способи організації та здійснення підготовки майбутніх вчителів технологій до позаурочної художньо-технічної діяльності для найкращої реалізації поставленої мети.

Розглянемо організаційно-педагогічні умови підготовки майбутніх учителів технологій до організації позаурочної художньо-технічної діяльності учнів.

Ефективність підготовки майбутніх учителів технологій до організації позаурочної художньо-технічної діяльності учнів залежить від цілісності цієї підготовки та взаємозв'язку між її компонентами. Тому першою організаційно-педагогічною умовою є здійснення підготовки майбутніх вчителів до позаурочної художньо-технічної діяльності як

цілісної системи. В основі реалізації цієї умови лежить системний підхід. Загалом відмітимо, що є чимало спроб моделювання системи професійної підготовки вчителя. В підготовці майбутніх вчителів технологій до організації позаурочної художньо-технічної діяльності учнів, як цілісній системі умовно можна виділити три компоненти.

Перший компонент передбачає реалізацію теоретичної підготовки студентів до організації позаурочної художньо-технічної діяльності. Він полягає в оволодінні майбутніми вчителями технологій системою знань теоретичних засад організації позаурочної роботи та художньо-технічної діяльності у процесі вивчення соціально-гуманітарних, філософських, психологічних, педагогічних і спеціальних дисциплін.

Другий компонент професійної підготовки майбутніх учителів технологій до організації позаурочної художньо-технічної діяльності учнів як системи, пов'язаний з оволодінням студентами практичним досвідом, системою вмінь і навичок з позаурочної роботи та художньо-технічної зокрема. Така практична підготовка можлива у процесі вивчення окремих дисциплін, технологічної практики, виконання лабораторних і практичних, курсових робіт із спеціальних дисциплін.

Третім компонентом є методична підготовка студентів до організації позаурочної художньо-технічної діяльності учнів. Вона передбачає вивчення психолого-педагогічних дисциплін, методик викладання навчальних предметів, проходження педагогічних практик, які активізують механізми ефективного освоєння майбутньої професійної діяльності та виконання дипломних робіт.

Враховуючи сучасні тенденції в освіті, нові вимоги до позаурочної художньо-технічної діяльності учнів, першочерговим завданням постає оновлення змісту підготовки майбутніх учителів технологій до організації позаурочної художньо-технічної діяльності учнів. Саме зміст фахових дисциплін, тобто система теоретичних знань і практичних умінь, якими вони оволодівають є важливою умовою підвищення ефективності їх

підготовки.

Зміст підготовки майбутніх учителів технологій до організації позаурочної художньо-технічної діяльності учнів можна розглядати як систему психолого-педагогічних, методичних та спеціальних знань, практичних умінь і навичок, спрямованих на забезпечення якісного процесу організації позаурочної художньо-технічної діяльності учнів. Він визначається такими факторами: особливостями та вимогами до організації позаурочної діяльності; змістом художньо-технічної творчості, її видами; змістом тих навчальних дисциплін, які забезпечують теоретичну, практичну і методичну підготовку вчителів технологій до організації позаурочної художньо-технічної діяльності учнів.

Для реалізації визначених факторів та підсилення фахових дисциплін доцільним, на нашу думку, є вивчення навчальних дисциплін «Технічна творчість», «Теорія та методика позашкільної роботи», «Теорія й методика виховної роботи», «Теорія й методика позаурочної художньо-технічної діяльності», «Педагогічна взаємодія у професійній діяльності». Важливою складовою підготовки майбутніх учителів технологій до організації позаурочної художньо-технічної діяльності учнів є проходження педагогічної практики з позаурочної роботи.

Оновлення змісту неможливо розглядати поза межами технологій навчання. Найбільш дієвими технологіями навчання, які сприяють ефективній підготовці майбутніх учителів технологій до організації позаурочної художньо-технічної діяльності учнів та сприяють засвоєнню змісту студентами є такі: проектні та особистісно орієнтовані.

Особливості позаурочної художньо-технічної діяльності учнів передбачають активне їх включення у проектно-технологічну діяльність. Враховуючи це, особливої актуальності набуває використання саме проектних технологій у підготовці майбутніх вчителів технологій. Отже, наступною організаційно-педагогічною умовою є використання проектно-технологічної як основи здійснення позаурочної художньо-технічної

діяльності учнів та творчого зростання майбутнього вчителя.

Позаурочна художньо-технічна діяльність школярів на основі методу проектів ставить нові вимоги до професійної підготовки майбутніх вчителів. Зокрема вимагає від вчителя технологій професійної гнучкості, компетентності, постійного підвищення свого творчого потенціалу. Він повинен добре володіти різними основами художньо-технічної творчості, економіки, екології і дизайну; видами проектно-конструкторської діяльності; вміти планувати, проектувати не лише вироби, а й навчально-виховний процес в умовах позаурочної діяльності. Це можливо реалізувати лише в ході залучення самих вчителів технологій до проектно-технологічної діяльності та опанування ними відповідною системою знань щодо теоретичних засад та методики використання проектно-технології.

Особливістю позаурочної художньо-технічної діяльності є добровільна участь учнів та спрямованість на розвиток винахідливості і творчості учнів. Тому вчитель технологій, організовуючи позаурочну художньо-технічну діяльність учнів, має здійснювати індивідуальний підхід, враховувати особливості кожного вихованця, що неможливе без застосування особистісно орієнтованих технологій навчання. Враховуючи це, наступною організаційно-педагогічною умовою є оволодіння майбутніми вчителями технологій особистісно орієнтованими технологіями організації позаурочної художньо-технічної діяльності учнів.

Центром особистісно орієнтованого навчання є особистість, її самобутність, самоцінність. Виходячи з цього, саме використання особистісно орієнтованих технологій дозволяє, на думку О. Пехоти, створити умови для повноцінного розвитку функцій, важливих для організації педагогічного процесу [7].

До особистісно орієнтованих технологій належать технологія розвиваючого навчання, технологія «Створення ситуації успіху», сугестивна технологія, технологія проблемного навчання.

Таким чином, визначенні та обґрунтовані нами організаційно-

педагогічні умови дозволяють підвищити ефективність підготовки майбутніх вчителів технологій до організації позаурочної художньо-технічної діяльності учнів.

Перспективними напрямками дослідження вважаємо розкриття технології реалізації визначених організаційно-педагогічних умов та розробку організаційно-методичної системи професійної підготовки майбутніх вчителів технологій до організації позаурочної художньо-технічної діяльності учнівської молоді.

Використана література

1. Бабанский Ю.К. Избранные педагогические труды / Ю.К. Бабанский. – М. : Педагогика, 1989. – 560 с.
2. Вдовичин Т.Я. Обґрунтування організаційно-педагогічних умов для забезпечення навчального процесу майбутніх фахівців у педагогічному університеті [Електронний ресурс] / Т.Я. Вдовичин. – Режим доступу : <http://lib.iitta.gov.ua/1135/1>
3. Войцехівський О.Л. Організаційно-педагогічні умови формування готовності майбутніх офіцерів-прикордонників до професійної діяльності за напрямком «Охорона та захист державного кордону» [Електронний ресурс] / О.Л. Войцехівський. // Вісник Національної академії Державної прикордонної служби України. – 2011. – Вип. 4. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vnadps_2011_4_10
4. Дяченко Н.О. Організаційно-педагогічні умови формування вмінь розв'язувати педагогічні задачі у майбутніх викладачів педагогіки в умовах магістерської підготовки [Електронний ресурс] / Н.О. Дяченко – Режим доступу : <https://nadiadyachenko.wordpress.com/2013/10/02>
5. Касярум К.В. Формування комунікативної компетенції майбутніх викладачів вищої школи / К.В. Касярум // Збірник наукових праць. Частина 1. – 2011. – С. 99-105.
6. Линенко А. Теория и практика формирования готовности студентов педагогических вузов к профессиональной деятельности // Дис. ... док. пед.

наук. – К., 1996. – 371 с.

7. Пехота О.М. Освітні технології : [навч.-метод. посіб.] / О.М. Пехота, А.З. Кіктенко, О.М. Любарська та ін. – К. : А.С.К., 2001. – 256 с.

8. Серьожникова Р.К. Основи психології і педагогіки : навч. посіб. / Р.К. Серьожникова, Н.Д. Пархоменко, Л.С. Яковицька. – К. : Центр навч. літератури, 2003. – 243 с.

9. Федорова О.Ф. Некоторые вопросы активизации учащихся в процессе теоретического и производственного обучения / О.Ф. Федорова. – М. : Высшая школа, 1970. – 324 с.

Транслітерована література

1. Babanskiy Yu.K. Izbrannye pedagogicheskie trudy / Yu.K. Babanskiy. – М. : Pedagogika, 1989. – 560 s.

2. Vdovichin T.Ya. Obgruntuvannya organizatsiyno-pedagogichnikh umov dlya zabezpechennya navchal'nogo protsesu maybutnikh fakhivtziv u pedagogichnomu universiteti [Elektronniy resurs] / T.Ya. Vdovichin. – Rezhim dostupu : <http://lib.iitta.gov.ua/1135/1>

3. Voytsekhivs'kiy O.L. Organizatsiyno-pedagogichni umovi formuvannya gotovnosti maybutnikh ofitseriv-prikordonnikov do profesiynoi diyal'nosti za napryamkom «Okhorona ta zakhist derzhavnogo kordonu» [Elektronniy resurs] / O.L. Voytsekhivs'kiy. // Visnik Natsional'noi akademii Derzhavnoi prikordonnoi sluzhbi Ukraïni. – 2011. – Vip. 4. – Rezhim dostupu: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vnadps_2011_4_10

4. Dyachenko N.O. Organizatsiyno-pedagogichni umovi formuvannya vmin' rozv'yazuvati pedagogichni zadachi u maybutnikh vikladachiv pedagogiki v umovakh magisters'koï pidgotovki [Elektronniy resurs] / N.O. Dyachenko – Rezhim dostupu : <https://nadiadyachenko.wordpress.com/2013/10/02>

5. Kasyarum K.V. Formuvannya komunikativnoi kompetentsii maybutnikh vikladachiv vishchoï shkoli / K.V. Kasyarum // Zbirnik naukovikh prats'. Chastina 1. – 2011. – S. 99-105.

6. Linenko A. Teoriya i praktika formirovaniya gotovnosti studentov

pedagogicheskikh vuzov k professional'noy deyatelnosti // Dis. ... dok. ped. nauk. – K., 1996. – 371 s.

7. Pekhota O.M. Osvitni tekhnologii : [navch.-metod. posib.] / O.M. Pekhota, A.Z. Kiktenko, O.M. Lyubars'ka ta in. – K. : A.S.K., 2001. – 256 s.

8. Ser'ozhnikova R.K. Osnovi psikhologii i pedagogiki : navch. posib. / R.K. Ser'ozhnikova, N.D. Parkhomenko, L.S. Yakovits'ka. – K. : Tsentr navch. literaturi, 2003. – 243 s.

9. Fedorova O.F. Nekotorye voprosy aktivizatsii uchashchikhsya v protsesse teoreticheskogo i proizvodstvennogo obucheniya / O.F. Fedorova. – M. : Vysshaya shkola, 1970. – 324 s.

Андрощук Игорь Петрович

**ОРГАНИЗАЦИОННО-ПЕДАГОГИЧЕСКИЕ УСЛОВИЯ
ПОДГОТОВКИ БУДУЩИХ УЧИТЕЛЕЙ ТЕХНОЛОГИЙ К
ОРГАНИЗАЦИИ ВНЕУРОЧНОЙ ХУДОЖЕСТВЕННО-
ТЕХНИЧЕСКОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ УЧАЩИХСЯ**

Аннотация. В статье рассмотрена сущность понятия «организационно-педагогические условия» и определено содержание понятия «организационно-педагогические условия подготовки будущих учителей технологии к организации внеурочной художественно-технической деятельности учащихся. Отмечено, что к организационно-педагогическим условиям повышения эффективности подготовки будущих учителей технологии к организации внеурочной художественно-технической деятельности учащихся целесообразно отнести: осуществление подготовки будущих учителей к внеурочной художественно-технической деятельности как целостной системы; обновление содержания подготовки будущих учителей технологии к организации внеурочной художественно-технической деятельности учащихся, как составляющей системы; использование проектной технологии как основы осуществления внеурочной художественно-технической деятельности учащихся и творческого роста будущего

учителя; овладение будущими учителями технологий лично-ориентировочными технологиями организации внеурочной художественно-технической деятельности учащихся. Сосредоточено внимание на том, что повышение эффективности подготовки будущих учителей технологий зависит от целостности этой подготовки и взаимосвязи между ее компонентами.

Ключевые слова: организационно-педагогические условия, учитель технологий, подготовка будущих учителей технологии, система и содержание подготовки, проектная технология, лично-ориентированные технологии.

Androchtyk Igor Petrovych

**ORGANIZATIONAL-PEDAGOGICAL CONDITIONS OF FUTURE
TECHNOLOGY TEACHERS' TRAINING FOR PUPILS'
EXTRACURRICULAR ARTISTIC-TECHINICAL ACTIVITIES
ORGANIZATION**

Abstract. In the article essence of the notion of organizational-pedagogical conditions has been considered and content of the notion of organizational-pedagogical conditions of future technology teachers' training for pupils' extracurricular artistic-technical activities organization has been defined.

It has been indicated that organizational-pedagogical conditions of future technology teachers' effective training for pupils' extracurricular artistic-technical activities organization include future technology teachers' extracurricular artistic-technical activities as an integral system; use of design technology as foundation for carrying out such activities and future teachers' personal development; future teachers' mastering personality-based technologies during the organization of pupils' artistic-technical activities. It has been stated that enhancement of future technology teachers' training efficiency depends on the level of training integrity and interaction between its components.

Key words: organizational-pedagogical conditions, technology teacher, future technology teachers' training, system and content of training, design technology, personality-oriented technologies.